
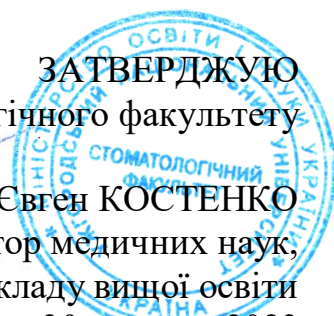

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра ортопедичної стоматології
Кафедра терапевтичної стоматології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан стоматологічного факультету

Євген КОСТЕНКО
доктор медичних наук,
професор закладу вищої освіти
«30» червня 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 48. «Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія».
Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія»**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська, англійська

Ужгород 2023

Робоча програма «Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія». Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» предметної спеціальності (спеціалізації) ОК 48 Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія». Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія» освітньої програми «Стоматологія». Ужгород: УжНУ, 2023. 21 с.

Укладачі:

Костенко Світлана Борисівна – доктор медичних наук, доцент, завідувачка кафедри ортопедичної стоматології.

Костенко Євген Якович – доктор медичних наук, професор, декан стоматологічного факультету, професор кафедри ортопедичної стоматології.

Локота Євген Юрійович – кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри ортопедичної стоматології.

Стецик Марія Олегівна – старший викладач кафедри ортопедичної стоматології.

Гончарук-Хомин Мирослав Юрійович – доктор філософії, завідувач кафедри терапевтичної стоматології.

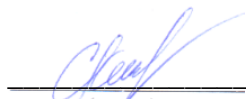
Балега Мар'яна Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології.

Нестеренко Марія Леонідівна – асистент кафедри завідувач кафедри терапевтичної стоматології.

Крулько Дарина Василівна – асистент кафедри завідувач кафедри терапевтичної стоматології.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **ортопедичної стоматології** Протокол № 6 від «28» червня 2023 р.

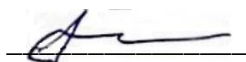
Завідувач кафедри
ортопедичної стоматології

доц. Світлана КОСТЕНКО

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **терапевтичної стоматології** протокол № 9 від «19» червня 2023 р.

Завідувач кафедри
терапевтичної стоматології

PhD Мирослав ГОНЧАРУК-ХОМИН

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету
Протокол № 11 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії
стоматологічного ф-ту,

проф. Оксана КЛІТИНСЬКА

© Костенко Світлана Борисівна, 2023 р.

© Гончарук-Хомин Мирослав Юрійович, 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 135	4
Вид підсумкового контролю: диференційований залік Форма підсумкового контролю: усна, письмова	Семестр:
	8-й
	Індивідуальна робота:
	45
	Самостійна робота:
	90

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практики «**Ортопедична стоматологія**» для студентів 4 курсу стоматологічного факультету є знайомство з роботою ортопедичного відділення або стоматологічного кабінету та зуботехнічної лабораторії стоматологічної поліклініки області, міста чи району, а також у досягненні основних кінцевих цілей, визначених у освітньо-професійній програмі підготовки спеціаліста за спеціальністю 221 «Стоматологія». Освоїти практичні та мануальні навички в роботі ортопеда-стоматолога під час прийому пацієнтів в стоматологічному кабінеті або ортопедичному відділенні стоматологічної поліклініки.

Метою практики «**Терапевтична стоматологія**» для студентів 4 курсу є підготовка лікаря-стоматолога, здатного діагностувати і лікувати захворювання зубів, тканин пародонта, що базується на закріпленні практичних навичок у межах цілей, визначених в освітньо-професійній програмі підготовки фахівців за спеціальністю 221 «Стоматологія», а також надання студентам можливості оволодіти певними навичками проведення профілактичних оглядів, виявлення та усунення факторів ризику виникнення стоматологічних захворювань: збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності;
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК 11. Здатність працювати в команді;
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані;
- ФК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень;
- ФК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани;
- ФК 4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- ФК 5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- ФК 7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями;
- ФК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції;
- ФК 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;

- ФК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології;
 ФК 13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне);
 ФК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації;
 ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації;
 ФК 16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛЮ.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження практики **Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія»**. **Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія»** є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 04. Латинська мова та медична термінологія
- ОК 07. Загальна та оральна біологія
- ОК 08. Медична інформатика
- ОК 09. Медична хімія
- ОК 10. Біологічна та біоорганічна хімія
- ОК 11. Медична біохімія
- ОК 12. Анатомія людини
- ОК 13. Гістологія, цитологія та ембріологія
- ОК 14. Фізіологія
- ОК 15. Мікробіологія, вірусологія та імунологія
- ОК 19. Патоморфологія
- ОК 20. Патофізіологія
- ОК 21. Фармакологія
- ОК 22. Пропедевтика терапевтичної стоматології
- ОК 23. Пропедевтика ортопедичної стоматології
- ОК 29. Основи радіології і методи інструментальної діагностики

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія»**. **Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія»**, проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.	ПРН 1
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.	ПРН 2

Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань.	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 4
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, обмеження інформації та часу.	ПРН 5
Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань	ПРН 6
Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПРН 8
Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартами схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 11
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН 19
Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження практики **Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія»**.

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр
Виявляти та ідентифікувати основні клінічні прояви та синдроми за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу пацієнта, огляду та знання про організм людини, органи та системи, Встановити попередній клінічний діагноз патології або симптоматики стоматологічного захворювання.	ПРН 1
Зібрати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінити психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан щелепно-лицевих органів та оцінити інформацію щодо діагнозу за результатами клінічних та інструментальних обстежень.	ПРН 2

Призначення та аналіз додаткових (обов'язкових та факультативних) методів обстеження (лабораторних, рентгенологічних, функціональних та/або інструментальних) пацієнтам із захворюваннями органів і тканин порожнини рота та щелепно-лицевої ділянки для диференціальної діагностики захворювань.	ПРН 3
Під наглядом лікаря-керівника робити обґрунтовані судження та логічний аналіз суб'єктивних та об'єктивних даних, включаючи клінічне обстеження, додаткові дослідження та диференціальну діагностику, і визначати остаточний клінічний діагноз з дотриманням відповідних етичних та правових стандартів. Виконувати клінічну діагностику в умовах закладу охорони здоров'я під наглядом лікаря, який її проводить.	ПРН 4
Надзвичайна ситуація, воєнний стан, обмеженість інформації та часу для діагностики невідкладних станів у будь-якій ситуації (вдома, на вулиці, в медичних закладах).	ПРН 5
Планувати та впроваджувати заходи щодо запобігання поширенню стоматологічних захворювань серед населення.	ПРН 6
Визначати методи, плани, види та принципи лікування стоматологічних захворювань на основі існуючих алгоритмів та стандартних схем.	ПРН 8
Забезпечувати лікування основних стоматологічних станів у медичному закладі під наглядом лікаря та відповідно до існуючих алгоритмів і стандартів.	ПРН 11
Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги при колапсі та набряку Квінке.	ПРН 11
Дотримуватися вимог етики, біоетики та адвокації у своїй професійній діяльності. Дотримання наступних вимог.	ПРН 19
Виконувати стоматологічні процедури на основі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу в різних ситуаціях на різних рівнях. Виконувати.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження практики **Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія»:**

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
1. Володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.	ПРН 19
2. Вміння застосовувати основний стоматологічний інструментарій, матеріали та стоматологічне обладнання в терапевтичній стоматології.	ПРН 3
3. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: - основні методи обстеження стоматологічних хворих у пацієнтів із захворюваннями тканин пародонту;	ПРН 1
- особливості обстеження пацієнта на етапі планування лікування у пацієнта з пародонтитом;	ПРН 2
- анатомо-фізіологічні особливості будови та функції пародонту;	ПРН 2
- класифікації патологій пародонту;	ПРН 3
- принципи проведення диференційної діагностики стоматологічних захворювань пародонту;	ПРН 3

- індекси, що характеризують ступінь деструкції пародонта;	ПРН 4
- клінічні симптоми непритомності;	ПРН 5
- практичне застосування засобів гігієни порожнини рота;	ПРН 6
- принципи та етапи лікування стоматологічних хворих із захворюваннями тканин пародонту;	ПРН 8
- принципи проведення шинування рухомих зубів у пацієнтів з патологією пародонта;	ПРН 11
- тактику надання медичної допомоги при непритомності;	ПРН 11
- принципи роботи з сучасними системами та інструментами при лікуванні тканин пародонту;	ПРН 22
- методика проведення закритого та відкритого кюретажу у пародонтологічних хворих;	ПРН 22
4. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти реалізовувати комплекс практичних навичок з:	ПРН 1
- проведення обстеження стоматологічного хворого;	ПРН 1
- обґрунтування і формулювання попереднього діагнозу;	ПРН 1
- заповнення амбулаторної картки стоматологічного хворого;	ПРН 2
- проведення аналізу результатів обстеження стоматологічного хворого із захворюваннями тканин пародонту;	ПРН 3
- проведення диференційної діагностики різних форм пародонтиту;	ПРН 3
- рентгенологічної діагностики хвороб пародонта, лабораторні методи обстеження пародонтологічних хворих;	ПРН 3
- постановки клінічного діагнозу;	ПРН 4
- вимірювання глибини пародонтальної кишені;	ПРН 4
- визначення невідкладних станів в клініці терапевтичної стоматології – непритомність, колапс, анафілактичний шок;	ПРН 5
- проведення диспансеризації хворих із захворюваннями пародонта;	ПРН 6
- пояснення ролі засобів професійної та індивідуальної гігієни в профілактиці хвороб пародонта;	ПРН 6
- диференційної діагностики різних стадій пародонтиту;	ПРН 8
- використання хірургічних методів лікування хвороб пародонта (гінгівальні, мукогінгівальні, остеомукогінгівальні, естетичні, регенеративні операції);	ПРН 8
- застосування загальних принципів та фаз лікування пацієнтів із хворобами пародонта, складання плану лікування;	ПРН 8
- визначення показань, групи препаратів, схеми лікування, виписування рецептів лікарських засобів;	ПРН 8
- призначення рецептів медикаментозних засобів і фізіотерапевтичного лікування;	ПРН 11
- застосування ручного способу видалення зубних відкладень;	ПРН 11
- визначення тактики надання екстреної медичної допомоги при колапсі та набряку Квінке;	ПРН 13
- призначення місцевого медикаментозного лікування хвороб пародонта, групи препаратів, способи застосування, показання;	ПРН 22
- проведення загального медикаментозного лікування пацієнтів із хворобами пародонта;	ПРН 22

- призначення дієтотерапії у пацієнтів із хворобами пародонта;	ПРН 22
- призначення апаратних, хімічних та комбінованих способів видалення зубних відкладень.	ПРН 22

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики **Виробнича лікарська практика «Ортопедична стоматологія»**. **Виробнича лікарська практика «Терапевтична стоматологія»**: визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами медичної сфери всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами.

Базами проходження практики можуть виступати ортопедичні та терапевтичні відділення (кабінети) стоматологічних поліклінік та інші види медичних закладів, які забезпечують виконання програми практики для відповідного кваліфікаційного рівня. Вони повинні бути оснащені сучасним діагностичним та лікувальним обладнанням.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та підприємством.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету ДВНЗ «УжНУ».

Стоматологічний факультет наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики:

1. ТОВ «Університетська стоматологічна поліклініка»

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ВИРОБНИЧА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА «ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»:

№	Вид завдання	Кількість балів
1	Збір анамнезу, інтра- та екстраоральний огляд пацієнтів та в подальшому - ортопедичне лікування.	4
2	Вибіркове пришліфування зубів при захворюванні пародонту.	4
3	Правильний підбір шин для рухомих зубів	4
4	Використання постійних шинуючих апаратів та зубних протезів	4
5	Відновлення жувальної ефективності за допомогою протезів та шинуванням.	4
6	Особливості протезування хворих з дефектами зубного ряду при захворюваннях пародонту.	4
7	Використання незнімних конструкцій для заміщення зубного дефекту.	4
8	Використання частково знімних протезів, заміщення середнього дефекту зубних рядів	4
9	Бюгельне протезування, заміщення малих та середніх дефектів зубного ряду.	5
10	Обточування зубів для металокерамічної конструкції	4
11	Використання цирконових конструкцій	4
12	Використання повних знімних протезів	5
	Разом	50

**ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ
ВИРОБНИЧА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА
«ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»:**

№	Вид завдання	Кількість балів
1	Проведення зовнішньоротового огляду пародонтологічного хворого.	2
2	Проведення аплікаційного та інфільтраційного знеболення при лікуванні стоматологічних захворювань.	2
3	Проведення ремінералізуючої терапії у випадках пришийкових дефектів твердих тканин в пацієнтів з пародонтитом.	2
4	Заповнення пародонтальної карти та контроль змін параметрів пародонтологічного статусу в ході моніторингу пацієнта	2
5	Вимірювання глибини зубоясенного жолобка та клінічних ясенних та пародонтальних кишень.	2
6	Накладання пародонтальних пов'язок.	2
7	Замішування тимчасових пломбувальних матеріалів, накладання тимчасових пломб.	2
8	Проведення внутрішньоротового огляду пародонтологічного хворого.	2
9	Способи визначення та інтерпретація індексів, що характеризують гігієнічний стан ротової порожнини.	2
10	Способи визначення та інтерпретація індексів, що характеризують ступінь запалення ясен.	2
11	Проведення медикаментозної та інструментальної обробки і пломбування кореневих каналів при лікуванні ендоперіопатологій.	2
12	Пломбування каріозних порожнин цементами, композитами.	2
13	Складання плану обстеження та лікування хворих з папілітом, гінгівітом, пародонтитом, ідіопатичними хворобами та пародонтомами.	2
14	Відновлення анатомічної цілісності зуба композитами при ерозії емалі, клиноподібних дефектах, гіпоплазії.	2
15	Визначення рН вмісту клінічних ясенних та пародонтальних кишень.	2
16	Проведення скейлінгу та полірування оголеного цементу кореня зуба.	2
17	Техніка покриття зубів лікувальними та профілактичними лаками, гелями.	2
18	Накладання лікувальної пов'язки при хворобах пародонту.	2
19	Закритий кюретаж пародонтальних кишень.	2
20	Техніка видалення зубних відкладень ручним методом.	2
21	Видалення зубного нальоту повітряно-абразивним методом.	2
22	Скласти алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота для пацієнта із гіпертрофічним гінгівітом.	2
23	Продемонструвати техніку ін'єкційного введення препарату при лікуванні хвороб пародонта.	2

24	Виконати вибіркоче пришлифування зубів для усунення травматичної оклюзії.	2
25	Адгезивне шинування рухомих зубів при лікуванні пародонтиту.	2
Разом		50

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ «ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»:

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Вчасно прибути на базу проходження виробничої практики. Ознайомлення студента з: -структурою, режимом роботи, правилами внутрішнього розпорядку стоматологічного кабінету; - інструктажем з техніки безпеки, протипожежної безпеки, щодо експлуатації лікувально-діагностичного устаткування; - санітарними нормами закладу.	1-й день практики
2	Виконувати нормативи практики, встановлені в програмі по проходженню практики з ортопедичної стоматології; регулярно заповнювати щоденник практики.	1-2 тиждень практики
3	Оформлення щоденника та остаточного звіту практики.	2-й тиждень практики
4	Захист практики.	2-й тиждень практики
Загальна тривалість практики.		2 тижні

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ «ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»:

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Вчасно прибути на базу проходження виробничої практики. Ознайомлення студента з: -структурою, режимом роботи, правилами внутрішнього розпорядку стоматологічного кабінету; - інструктажем з техніки безпеки, протипожежної безпеки, щодо експлуатації лікувально-діагностичного устаткування; - санітарними нормами закладу.	1-й день практики
2	Виконувати нормативи практики, встановлені в програмі по проходженню практики з	1-2 тиждень практики

	терапевтичної стоматології; регулярно заповнювати щоденник практики.	
3	Оформлення щоденника та остаточного звіту практики.	2-й тиждень практики
4	Захист практики.	2-й тиждень практики
Загальна тривалість практики.		2 тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Тривалість виробничої лікарської практики «**Ортопедична стоматологія**» для студентів 4-го курсу триває 2 тижні.

Тривалість практики виробничої лікарської практики «**Терапевтична стоматологія**» для студентів 4-го курсу триває 2 тижні.

Терміни проведення практики, розподіл студентів та призначення керівників визначаються наказом по університету у відповідності зі схемою професійно-практичної підготовки студентів.

На базу лікувально-профілактичної установи студент прибуває або за індивідуальним направленням, або у складі групи.

Під час проходженні виробничої практики студент зобов'язаний:

- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри консультацію щодо оформлення необхідної документації;
- своєчасно прибути на базу проходження виробничої практики;
- виконувати правила охорони праці, техніки безпеки на робочому місці в стоматологічному кабінеті;
- дотримуватися діючих правил внутрішнього трудового розпорядку та трудової дисципліни, встановлених у стоматологічному кабінеті;
- ознайомитися з формами обліку та звітності лікарів-стоматологів;
- у повному обсязі виконувати завдання, передбачені програмою практики з ортопедичної та терапевтичної стоматології;
- регулярно вести щоденник практики та іншу звітну документацію, передбачену програмою практики;
- брати участь у санітарно-просвітницькій роботі, проводити бесіди з пацієнтами щодо гігієни порожнини рота, засобів та методів профілактики розвитку карієсу;
- по закінченні виробничої практики скласти звіт роботи, отримати відгук про проходження практики від лікувального закладу та керівника від ВНЗ .
- своєчасно захистити практику.

Практика передбачає самостійне опанування студентами практичних навиків згідно освітньо-професійної програми підготовки фахівців, а саме: препарування зубів під усі види штучних коронок (металеві, комбіновані та пластмасові, фарфорові тощо); підбір стандартної ложки; отримання робочих і допоміжних відбитків з використанням різних відбиткових матеріалів; припасування індивідуальних ложок та одержання функціональних відбитків; визначення центральної оклюзії різними методами (за допомогою воскових шаблонів і дентаблоків); перевірка конструкцій знімних і незнімних протезів і виправлення помилок, допущених на попередніх клінічних етапах; перевірка та здача знімних і незнімних протезів хворим; проведення аналізу результатів обстеження стоматологічного хворого із захворюваннями тканин пародонту; рентгенологічної діагностики хвороб пародонта, лабораторні методи обстеження пародонтологічних хворих; застосування загальних принципів та фаз лікування пацієнтів із хворобами пародонта, складання плану лікування; визначення показань, групи препаратів, схеми лікування, виписування рецептів лікарських засобів.

Вихідний рівень підготовки студентів дозволяє вести прийом самостійно, але за допомогою безпосереднього керівника – лікаря-спеціаліста вищої або першої категорії. Викладач – співробітник кафедри здійснює загальне керівництво, відповідає за взаємодію з органами

практичної охорони здоров'я, проводить консультативно-пояснювальну роботу серед лікарів-кураторів і студентів, здійснює контроль та підведення підсумків. Під керівництвом лікаря-стоматолога ортопедичного та терапевтичного відділення студент щоденно здійснює прийом хворих. Облік роботи записується у щоденник практики.

Керівництво практикою здійснюють викладачі ВНЗ – асистенти і доценти відповідних кафедр. Загальний керівник та безпосередні керівники студентів від бази повинні бути спеціалістами вищої та 1-ї категорії.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

В процесі проходження практики кожний студент записує підсумковий звіт у вигляді таблиці про кількість виконаних практичних навичок. Контроль за виконанням завдань здійснюють керівники практики.

Звіт про проходження практики містить у собі аналіз практики, відомості про виконання студентом усіх розділів програми індивідуального завдання, висновки і пропозиції, зауваження та побажання студента щодо підсумків практики, список використаних літературних джерел.

До звіту додаються відповідні пояснення, таблиці, схеми тощо. За своєю структурою звіт про практику складається з титульного аркушу, змісту, вступу, основної частини (з двох розділів), висновків, списку використаних джерел та додатків (за потребою).

В звіт студента про виконану роботу під час виробничої практики потрібно записати наступні положення:

1. Коротка характеристика бази (на думку студента).
2. Матеріально-технічне оснащення бази виробничої практики.
3. Щоденне навантаження.
4. Взаємовідносини студента із співробітниками базової лікувальної установи.
5. Новизна знань, що отримав студент під час проходження виробничої практики.
6. Побажання і пропозиції студента щодо покращення організації виробничої практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики

Належно оформлений звіт і заповнений щоденник студент здає керівнику від бази практики, який у разі позитивної оцінки візує звіт на титульному аркуші та складає характеристику на здобувача, котра відображається у щоденнику практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, характеристика керівників виробничої практики на студента, відгук і оцінка роботи студента на практиці від закладу охорони здоров'я та університету подається на перевірку безпосередньо керівнику практики від кафедри у термін, який визначається кафедрою та регламентується нормативними й методичними документами з організації та проведення практики.

Переданий на кафедру та зареєстрований у встановленому порядку звіт перевіряється керівником практики від кафедри. Якщо за результатами перевірки звіту виявлено його відповідність вимогам університету, то звіт рекомендується до захисту перед комісією безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису. У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам університету, звіт направляється на доопрацювання студенту.

Після закінчення виробничої практики при наявності звітної документації, характеристики керівників, студенти складають залік перед комісією, до складу якої входять керівники практики від базового лікувального закладу та ВНЗ.

Оцінка виставляється в щоденник виробничої практики та залікову книжку студента.

Студент, що не виконав програму практики, отримав негативний відгук про свою роботу або незадовільну оцінку на заліку, направляється повторно на практику під час студентських канікул або відраховується з ВНЗ.

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ
 про виконані практичні навички під час виробничої лікарської практики
 з ортопедичної стоматології для студентів 4-го курсу

Найменування навичок	Заплановано	Виконано
Прийнято хворих:		
-всього	50	
-з них первинних	20	
-повторних	30	
Відпрепаровано зубів	9-10	
Одержано відбитків:		
-всього	30-40	
-анатомічних	15-20	
-функціональних	3-4	
Припасовано індивідуальних ложок	3-4	
Визначення центральної оклюзії	7-8	
Здано коронок:		
-металевих	3-4	
-пластмасових	3	
-комбінованих	3	
-металокерамічних	3	
-метало-пластмасових	2-3	
-тимчасових	10	
Здано мостоподібних протезів:		
-суцільнолитих	3-4	
-комбінованих	3-4	
Здано куксово-кореневих вкладок і анкерних систем:		
-металевих	2-3	
-композитних	2-3	
Здано знімних протезів:		
-часткових	3	
-повних	2	
-бюгельних	2	
Знято:		
-коронок	5-7	
-мостоподібних протезів	3-4	
Корекція знімних протезів	3-4	
Починка протезів	3-4	

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ
 про виконані практичні навички під час виробничої лікарської практики
 з терапевтичної стоматології для студентів 4-го курсу

Найменування навичок	Заплановано	Виконано
Кількість відпрацьованих днів	10	
Прийнято хворих усього	40-50	
з них первинних	20	
Заповнення пародонтальної карти	30	
Аналіз змін пародонтостатусу на основі даних пародонтальних карт		
Відновлення анатомічної цілісності зуба	3	
композитами при ерозії емалі	1	
при клиноподібному дефекті	1	
при гіпоплазії	1	
Лікування пульпіту (у пацієнтів з пародонтитом) всього	5	
біологічним методом	1	
під анестезією	1	
ампутація	1	
екстирпація	3	
Лікування періодонтиту (у пацієнтів з пародонтитом)	8	
в т.ч. у скорочені терміни	2	
Обробка кореневих каналів (у пацієнтів з пародонтитом)	15	
в т.ч. при II ступеню рухомості зубів	1-2	
Пломбування кореневих каналів	10	
твердіючими матеріалами	7-8	
технікою мастер-штифта	1	
іншими сучасними пломбувальними матеріалами	1	
Запломбовано усього зубів	40-45	
цементами	15	
композитами	25	
Лікування папіліту	1	
лікування гінгівіту	5	
Лікування пародонтиту	5	
Видалення зубного каменю та нальоту	10	
Проведення іригації, інстиляції, аплікації	30	
Проведення закритого кюретажу пародонтальних кишень	1	
Накладання ясенних та пародонтальних пов'язок	10	
Визначення індексу гінгівіту	10	
Визначення індексної оцінки стану пародонта за Раселом, РМА, індексом гінгівіта, пародонтита, СРІ;	10	
Визначення індексної оцінки стану гігієни порожнини рота: індекс Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона	10	
Фізичні методи лікування некаріозних уражень зубів, карієсу, пульпіту, пародонтиту	3	
Шинування зубів	10	
Застосування електродіагностики	1	
Санітарно-просвітницька робота:		
лекції	5	
бесіди	1	
випуск бюлетенів	1	

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для диференційованого заліку
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «ВІДМІННО»

Відмітка (A) виставляється студенту, який володіє глибокими та систематичними знаннями, дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – високий.

Оцінка «ДОБРЕ»

Відмітка (B) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, і може виконати необхідну кількість навиків, що передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – достатній.

Відмітка (C) виставляється студенту, який достатньо обширно розкрив теоретичні питання та може виконати мінімальну кількість практичних навиків, що передбачені навчальною програмою. Рівень компетентності – середній.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО»

Відмітка (D) виставляється студенту, який розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних навиків студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу. Рівень компетентності – низький.

Відмітка (E) виставляється, коли студент не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО»

Відмітка (Fx) виставляється студенту, який виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні, не може розкрити теоретичні питання та не може виконати практичні навички, тому йому підсумкове заняття з виробничої практики буде не зараховано.

Відмітка (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні, тому він повинен пройти цикл виробничої практики повторно за індивідуальним навчальним планом.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів

№ п/п	Вид роботи	Бали
1	Виконання індивідуальних завдань.	50
2	Звіт про проходження практики. Оцінка практики від лікувального закладу та керівника від ВНЗ.	10
3	Оформлення документації (щоденник, графік проходження).	15
4	Представлення результатів виконання програми практики.	15
5	Захист практики.	10
6	Максимальна оцінка за практику (разом).	100

Загальна оцінка результатів проходження практики здійснюється з урахуванням оцінки за звіт та публічний захист практики і становить сумарний підсумок. При оцінюванні враховується письмове оформлення звітної документації, ступінь реалізації індивідуальної програми практики, характеристики керівників від бази практики та від кафедри, додержання календарного плану та графіка індивідуально-консультативної роботи тощо.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Стареча прогенія. Клінічна картина, механізм виникнення.
2. Втрата фіксованої між альвеолярної висоти, функціональна перегрузка та погіршення функціонального стану жувальних м'язів.
3. Особливості обстеження хворого з повною втратою зубів.
4. Атрофія альвеолярних паростків, причини і механізм розвитку, наслідки.
5. Зміна зовнішнього вигляду
6. Анатомічні утворення, що мають значення для протезування.
7. Визначення поняття «відбиток».
8. Класифікація відбитків.
9. Характеристика анатомічного відбитка, стандартні анатомічні ложки для отримання анатомічного відбитка.
10. Класифікація відбиткових матеріалів.

11. Класифікація типів слизової оболонки протезного ложа (за Супплі).
12. Зони податливості слизової оболонки (за Лундом).
13. виготовлення індивідуальних ложок шляхом штампування з металу чи оргскла (по методу Вареса).
14. Функціональні проби Гербста, суть.
15. Проби Гербста для в/щ, ділянки корекції відбиткової ложки.
16. Пародонтологія як розділ терапевтичної стоматології. Анатомо-гістологічні і фізіологічні особливості тканин пародонту.
17. Класифікація захворювань пародонта в історичному аспекті.
18. Класифікація М.Ф.Данилевського. Позитивні якості і недоліки.
19. Класифікація МКХ – 10. Позитивні якості і недоліки.
20. Класифікація І.С. Мащенко. Позитивні якості та недоліки.
21. Організаційні особливості клініки терапевтичної стоматології, її обладнання і техніка безпеки.
22. Особливості клінічного обстеження хворих з патологією пародонта.
23. Заповнення паспортної частини медичної карти стоматологічного хворого.
24. Особливості запису анамнезу хвороби.
25. Особливості збору даних анамнезу життя хворого.
26. Зовнішньоротовий огляд хворого.
27. Огляд стану зубоясенного прикріплення.
28. Визначення характеру вмісту пародонтальної кишені.
29. Класифікація рецесії ясен. Вимірювання глибини пародонтальної кишені.
30. Діагностика прикусу зубних рядів.
31. Діагностика клиноподібних дефектів та ерозії емалі.
32. Визначення ступеня рухомості зубів за Ентіним.
33. Діагностика травматичної оклюзії за Пушенко.
34. Визначення травматичних чинників.
35. Оцінка кровоточивості ясен за Т.Ф. Виноградовою.
36. Визначення стійкості капілярів ясен за В.І. Кулаженко.
37. Дослідження ясенної рідини.
38. Визначення РН-вмісту пародонтальних кишень.
39. Огляд власне ротової порожнини.
40. Визначення індексів, що характеризують ступінь запалення ясен. Визначення індексів, що характеризують ступінь деструкції пародонта. Визначення індексів, що фіксують кількість бляшок і зубного каменю.
41. Визначення індексів, які характеризують необхідність та обсяг лікувальних заходів.
42. Проведення функціональних методів дослідження.
43. Помилки та ускладнення в діагностиці хворих з патологією тканин пародонта.
44. Класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика папіліта.
45. Класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика катарального, гіпертрофічного, виразкового, гангренозного і атрофічного гінгівітів.
46. Класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика пародонтиту.
47. Класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика пародонтозу.
48. Клініка ідіопатичних захворювань пародонта.
49. Оперативні втручання для формування присінку порожнини рота.
50. Операції на вуздечках, їх різновиди та методики.
51. Видалення зубів та інші хірургічні втручання при захворюваннях пародонту.
52. Види ортопедичного лікування захворювань пародонту.
53. Показання і методи вибіркового прищліфовування зубів.
54. Способи шинування рухомих зубів.

55. Методи раціонального протезування при патології пародонту.
56. Ортодонтичне лікування патології пародонту.
57. Медикаментозне місцеве лікування захворювань пародонту.
58. Медикаментозне загальне лікування захворювань пародонту.
59. Фізіотерапевтичні методи лікування захворювань пародонту.
60. Показання і методики електролікування захворювань пародонту.
61. Показання і методики ультразвукової терапії захворювань пародонту.
62. Показання і методики гідротерапії.
63. Показання і методики вакуум-терапії.
64. Показання і методики світлолікування.
65. Показання і методики аероіонотерапії.
66. Показання і методики масажу.
67. Магнітотерапія в пародонтології.
68. Оксигенотерапія в пародонтології.
69. Озонотерапія в пародонтології.
70. Показання до загального лікування захворювань пародонту.
71. Антибактеріальна та протизапальна терапія пародонтальних уражень.
72. Вітамінотерапія в пародонтології: показання, рецептура.
73. Гіпосенсибілізуюча терапія.
74. Імуномодуюча терапія.
75. Стимулююча терапія.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Книга Prosthetic Dentistry Валерій Неспрядько, Іван Палійчук, Микола Рожко. 2022.
2. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовицька та ін.; за ред. А.В. Борисенка. – К. : ВСВ “Медицина”, 2017. – 664 с.
3. Periodontal and Oral Mucosa Diseases: in 2 volumes. — Volume 2: textbook (IV a. 1.) / A.V. Borysenko, L.V. Lynovitska.
4. Основи ручного скейлінгу. Книга. Т.Б. Волінська. – Київ. – 2016.
5. Додаткові методи обстеження у стоматології: навчальний посібник [Гасюк Н.В., Черняк В.В., Клітинська О.В., Бородач В.О. та ін.] – Тернопіль: 2017. – 120 с.
6. Батіг В.М. Систематизоване викладення змісту навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія». Навчальний посібник. / В.М.Батіг, В.І.Струк. – Чернівці, 2016. – 227 с.
7. Клінічна пародонтологія та імплантологія за Ньюманом і Каррансою: 14-е видання: в 2-х томах / М. Г. Ньюман, П. Р. Клоккевольд, С. Елангован та ін. 2024. – 1280 с.
8. Практична пародонтологія: 2-е видання / К. Ітон, Ф. Овер.2023. – 335 с.

Допоміжна література

1. Eaton KA, Ower P, editors. Practical Periodontics-E-Book. Elsevier Health Sciences; Sep30, 2022.
2. Palmer R, Floyd P, editors. Periodontology. Springer International Publishing; Jul 20, 2021.
3. Локота Є.Ю. Часткові знімні пластинкові протези (технології виготовлення та ускладнення при їх виготовленні): монографія / Локота Є.Ю., Бульбук О.І., Локота Ю.Є., Бульбук І.В. Костенко О.Є., Грицак М.Є. - Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2021.
4. Белікова Н.І., Петрушанко Т.О., Беліков О.Б. Принципи біомеханіки шинування рухомих зубів. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс, 2016. – 186 с.

5. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч. посіб./ І.М.Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 224 с.
6. Eaton KA, Ower P, editors. Practical Periodontics-E-Book. Elsevier Health Sciences; Sep 30, 2022.
7. Palmer R, Floyd P, editors. Periodontology. Springer International Publishing; Jul 20, 2021.
8. Reddy S. Essentials of clinical periodontology & periodontics. JP Medical Ltd; Nov 30, 2017.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Стандарти надання медичної допомоги – «Хвороби твердих тканин зуба, ортопедичне лікування штучними коронками»
<https://ips.ligazakon.net/document/MOZ34291>
2. Травми щелепно-лицевої ділянки (клінічна настанова),
https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/2023_kn_travma.pdf
3. Стандарт медичної допомоги невогнепальні переломи нижньої щелепи
https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2023/06/1096_16062023_smd.pdf
4. Електронний ресурс [<https://nmuofficial.com/files/kaf88/books/danilevskiy-3.pdf>]
Електронний ресурс [https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/tQslfryfpOI9BNVTjNEjZLNbkEaDPNAyJQbPuiJ.pdf]
5. Електронний ресурс [<http://surl.li/qfecw>]

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)